

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Förskolläraren som språklig förebild

En kvalitativ studie som undersöker hur förskollärare kan
stötta förskolebarns språkutveckling

Medina Sahlin, Maya Sannemüller Delibaltas
Förskolläroprogrammet för yrkesverksamma

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXV2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT 2024
Handledare: Ann-Charlotte Wank
Examinator: Magnus Karlsson

Nyckelord: Språklig förebild, stöttning, proximal utvecklingszon, scaffolding, social lärmiljö, fysisk lärmiljö, redskap, frågor, interaktion

Abstract

Språkutveckling utgör en viktig del av förskolans uppdrag, med särskilt fokus på förskollärares ansvar att möjliggöra en miljö som främjar förskolebarns språkutveckling. Vårt syfte med detta utvecklingsarbete var att undersöka hur förskollärare kan stödja barns språkutveckling, med hjälp av tre frågeställningar:

Vilka slags frågor ställer förskollärare för att engagera barnen i samtal?

Hur använder förskolläraren sig av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning?

Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?

Studien bygger vidare på en pilotstudie som genomfördes våren 2024 med språkutvecklande aktiviteter i fokus. I vår studie genomfördes två observationer på en förskola i Göteborg samt intervjuer med två förskollärare. Valet av metodverktyg har hjälpt oss besvara våra frågeställningar tillsammans med aktuell forskning och den sociokulturella teorin.

Studiens resultat synliggör hur pedagogers aktiva stöttning och medvetna interaktioner har en positiv inverkan på barns språkutveckling. Genom användning av öppna frågor och följdfrågor uppmuntras barn till reflektion och dialog. Den fysiska miljön, exempelvis utomhusmiljöer och konkreta verktyg användes för att koppla ord och begrepp till barns direkta omgivningar, vilket stärkte deras språkliga utveckling. Intervjuer med förskollärarna lyfte även vikten av reflektion kring språkanvändning och pedagogens roll som språklig förebild. Slutsatsen utifrån studiens resultat betonar betydelsen av att vara medveten kring olika strategier för att stödja barns utveckling inom deras proximala utvecklingszon.

Förord

Vi vill tacka vår handledare Lotta-Wank för hennes engagemang och all tid hon lagt på att kommentera vårt arbete så grundligt, både till innehåll och struktur. Utan din vägledning hade vägen inte varit lika rak och tydlig! Tack vare dig har vi nu ett färdigt arbete som gett oss många nya insikter kring språkanvändning i förskolans verksamhet.

Vi vill även rikta ett stort tack till förskolan och de förskollärare som ställt upp för de observationer och intervjuer vi behövt genomföra inför vår studie. Det har varit lärorikt och spännande att få ta del av er profession och hur ni interagerar med barnen samt ert perspektiv kring det viktiga arbetet med att agera språklig förebild för förskolebarns lärande inom språkutveckling.

Stort tack!

Göteborg 2024

Maya Sannemüller Delibaltas & Medina Sahlin

Innehållsförteckning

Förord	1
Innehållsförteckning	2
1 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
2 Tidigare forskning	6
2.1 Den fysiska förskolemiljön	6
2.2 Interaktionen och språkmiljöns betydelse	6
3 Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp	8
3.1 Sociokulturell teori.....	8
3.2 Centrala begrepp	8
4 Bakgrund till studien	10
4.1 Pilotstudien.....	10
4.1.1 Pilotstudiens resultat	11
5 Metod och genomförande	12
5.1 Genomförande.....	12
5.1.1 Utformandet av material	12
5.1.2 Observation.....	13
5.1.3 Intervju.....	13
5.2 Etiska aspekter	13
5.3 Studiens kvalitet	14
5.4 Bearbetning av analys	14
6 Resultat	15
6.1 Den språkutvecklande aktiviteten	15
6.1.1 Vilka slags frågor ställer förskollärare för att engagera barnen i samtal?	15
6.1.2 Hur använder förskolläraren sig av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning?.....	18
6.2 Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?	19
6.2.1 Att vara språklig förebild	19
6.2.2 Hur den fysiska miljön kan användas som stöttning.....	20
6.2.3 Utmaningar med att vara språklig förebild.....	20
7 Diskussion	22

7.1	Vilka slags frågor ställer förskolläraren för att engagera barnen i samtal?.....	22
7.2	Hur använder sig förskollärare av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning.....	23
7.3	Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?	23
7.4	Metoddiskussion	24
7.4	Didaktiska implikationer	24
7.5	Förslag på vidare forskning.....	25
7.6	Slutsats	25
8	Referenslista.....	27
9	Bilagor	29
9.1	Bilaga 1 naturbingo	29
9.2	Bilaga 2 Samtyckesblanketter	30
9.3	Bilaga 3 Intervjuguide	32

1 Inledning

I läroplanen för förskolan (Lpfö18, 2018) framhålls vikten av språkutveckling som en central del av förskollärarens uppdrag. Förskolläraren har ett särskilt ansvar att ta vara på barnens nyfikenhet och intresse för kommunikation samt att erbjuda en stimulerande miljö där barnen får möjlighet att utveckla sitt språk. Läroplanen betonar att detta ansvar även vilar på alla verksamma inom förskolan, vilket tydliggör vikten av ett gemensamt arbete för att främja barns språkliga utveckling. Vi har i vårt arbete i förskolan reflekterat över att det verkar finnas ett samband mellan om barnen får möjlighet att erövra språket, så får de också möjlighet att påverka sin vardag. Genom att kunna göra sin röst hörd så får barnen chans att även skapa tillitsfulla relationer och skapa nya kunskaper. Denna aspekt lyfts även fram i Barnkonventionen (UNICEF Sverige, 2018) som beskriver hur barn har rätt till yttrandefrihet, vilket inkluderar friheten att söka, ta emot och dela information och idéer av alla slag. Detta sker genom tal, skrift, tryck, konst eller andra uttrycksformer som barnet väljer. Det blir ännu ett viktigt argument till varför barnet behöver få möjlighet att erövra språket.

Flera studier beskriver olika sätt att ge barn förutsättningar att kunna utveckla sitt språk. Enligt Norling m.fl. (2019) behöver pedagoger använda kommunikativa strategier för att uppnå läroplanens mål. Detta innebär att vara lyhörd, ge återkoppling, använda ett varierat språk och ställa öppna frågor. Gjems (2018) menar vidare att genom språkligt samspel med vuxna lär sig barn både grammatik och ord. Den sociala miljön spelar också en avgörande roll i barns språkutveckling, eftersom barn lär sig språk genom social förstärkning och imitation. Därför är det viktigt att vuxna som språkliga förebilder benämner föremål i omgivningen och kommenterar händelser i barnens närhet (Svensson, 2011).

Sammanfattningsvis har förskolan en unik roll i att skapa en miljö där barn kan utveckla sitt språk genom lek, samtal och samspel. Pedagogernas stöd och medvetna användning av språkstrategier är avgörande för att varje barn ska få möjlighet att nå nästa steg i sin språkutveckling. Det blir tydligt att man som förskollärare har en stor roll att axla när det gäller att agera barnens språkliga förebild i förskolans verksamhet, för att kunna lyckas med det uppdrag som läroplanen fastslår:

”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla: ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.”

Under våren 2024 genomförde vi tillsammans med två forskare en pilotstudie som syftade till att undersöka språkande i förskolan och lärmiljöns roll för språkutvecklande aktiviteter. Resultaten från pilotstudien synliggjorde hur närvarande och stöttande förskollärare är central aspekt för barns språkutveckling. När barnen fick stöd av en närvarande förskollärare med benämning av ord och begrepp samt uppmuntran till reflektion kunde de återberätta sina erfarenheter mer detaljerat. Genom att förskollärarna i pilotstudien använde sig av öppna frågor och följdfrågor utökades barnens ordförråd och stärkte deras begreppsförståelse. Utifrån dessa resultat blev vi intresserade av att i vårt utvecklingsarbete undersöka vidare hur förskolläraren kan agera som språklig förebild för att stötta barns språkutveckling i förskolan.

Genom att fokusera på hur förskolläraren interagerar med barn och möjliggör dialog samt synliggör vilka typ av frågor som de ställer barnen och hur den fysiska miljön används som stöd finns det möjlighet att finna viktiga och användbara strategier i det språkutvecklande arbetet. Vi hoppas att vårt kommande resultat av detta arbete ger oss nya insikter och perspektiv på hur detta viktiga arbete med barns språk kan utvecklas vidare och hjälpa oss inför vår kommande yrkesroll som förskollärare.

1.1 Syfte och frågeställningar

Språkutveckling utgör en viktig del av förskolans uppdrag enligt läroplanen (Lpfö18, 2018), där förskollärare har ett särskilt ansvar att väcka barnens intresse för kommunikation och skapa en miljö som främjar språklig utveckling. Forskning betonar betydelsen av kommunikativa strategier, som att vara lyhörd, ge återkoppling och använda ett varierat språk, för att stödja barns språkutveckling. Miljön och de vuxnas roll som språkliga förebilder spelar en avgörande roll. Vår studie syftar till att utforska hur förskollärare kan stödja barns språkutveckling genom medvetna strategier och arbetssätt, med målet att barns språkliga förmåga ska stärkas.

För att kunna undersöka och besvara vårt syfte kommer följande frågor att undersökas och ställas i vår studie:

- *Vilka slags frågor ställer förskollärare för att engagera barnen i samtal?*
- *Hur använder förskolläraren sig av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning?*
- *Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?*

2 Tidigare forskning

Avsnittet kommer belysa olika studier som har språkutveckling som utgångspunkt, och är uppdelade efter vad som blir viktigt i den fysiska förskolemiljön samt interaktionen mellan vuxna och barn.

2.1 Den fysiska förskolemiljön

I en studie genomförd av Luo (2013) undersöktes hur inomhus- och utomhusmiljöer på förskolor påverkade barns språkutveckling. Data samlades in från 1642 barn i 270 förskolor i Kina. Resultaten visade att kvaliteten på anläggningar och lekmaterial inte direkt påverkade barns språkprestationer. I stället spelade mellanliggande faktorer, som läroplanens genomförande och den sociala atmosfären i klassrummet, en avgörande roll. Inomhusmiljön visade sig vara mer beroende av dessa mellanliggande faktorer än utomhusmiljön, med en något högre påverkan på språkprestationer (61,5 % för inomhusmiljön jämfört med 60,7 % för utomhusmiljön). Studien betonade vikten av att skapa en positiv atmosfär, integrera läroplanens genomförande med miljöplanering och materialanvändning samt att stödja barnens språkutveckling genom en förberedd och stimulerande språkmiljö.

Den fysiska miljöns roll i barns lärande diskuterades vidare i en studie av Acar (2014), där fokus låg på barn-miljörelationer och hur dessa kunde främja lärande. I studien lyfte författaren vikten av att skapa genomtänkta lärmiljöer, både inomhus och utomhus, som stödde barnens utforskande och lek. Utformningen av fysiska miljöer, såsom möblering och tillgång till material, påverkade barnens möjlighet att lära och leka, vilket i sin tur främjade deras utveckling. Särskilt utomhusmiljöer lyftes fram som en viktig del av barns lärmiljö, där möjligheten att kombinera lek och lärande gav barnen utrymme att utvecklas på ett holistiskt sätt. Tillsammans visade dessa studier att barns språkutveckling och lärande påverkades av både den sociala och fysiska miljön i förskolan, men även utifrån de förutsättningar och erfarenheter de hade med sig hemifrån.

2.2 Interaktionen och språkmiljöns betydelse

Forskning visar även på vikten av högkvalitativa interaktioner mellan lärare och barn för att främja barns tidiga språkliga och kognitiva utveckling. En studie genomförd i Kina av Yang m.fl. (2021) undersöktes just detta genom att fokusera på hur lärarnas interaktioner med barnen i tidiga inlärningsmiljöer påverkade deras språkutveckling. Studien genomfördes på 42 förskolor och resultaten visade att när lärarna gav emotionellt stöd, tydliga instruktioner och agerade som ledare i klassrummet, hade detta en positiv inverkan på barnens ordförråd. Det blev tydligt att kvaliteten i barnens språkliga utveckling starkt berodde på lärarnas sätt att interagera med barnen. I en svensk studie av Nordberg (2019) undersöktes specifikt hur pedagoger kunde stödja barns språkutveckling under vardagliga situationer, som i tamburen på förskolan. Genom videoinspelningar observerades hur den fysiska miljön och språkliga interaktioner påverkade barnens språkutveckling. Nordberg fann att pedagoger som aktivt använde språkligt och kommunikativt stöd kunde hjälpa barnen att utveckla både läsförståelse och kommunikativa förmågor. Studien bekräftade att tidigt språkstöd från vuxna hade en långvarig positiv effekt på barns läs- och skrivutveckling. Nordbergs tolkning av resultaten visade att pedagogerna använde begreppet proximal utvecklingszon för att ge barnen språklig stöttning, även kallad "scaffolding".

Detta innebar att pedagogerna hjälpte barnen att successivt utveckla sitt språk genom stöd och vägledning, vilket i sin tur förbättrade deras språkutveckling. Studierna av Yang m.fl. (2021) och Nordberg (2019) underströk båda vikten av att pedagogerna aktivt engagerade sig i barns lärande och skapade miljöer där språkutveckling kunde främjas både genom social interaktion och stöd i det dagliga arbetet i förskolan.

Weigel (2007) undersökte hemmiljöns betydelse för barns läskunnighet och språkutveckling. Genom att samla in data från 85 vårdnadshavare och deras barn över tid kunde Weigel identifiera flera viktiga samband. Föräldrarnas egna läsvanor och läsföreställningar visade sig vara starkt kopplade till hur mycket de engagerade sig i läs- och språkutvecklingsaktiviteter med sina barn. Dessa aktiviteter i hemmet hade i sin tur en positiv effekt på barnens intresse för läsning och skrivande i skolverksamheter. Weigels studie underströk vikten av att pedagoger behövde förstå barnens hemmiljöer när de planerade för hur de skulle främja språkutvecklingen i förskolan.

Bae (2009) undersökte i en norsk studie hur förskollärare skapade och gav möjligheter till barns delaktighet genom det samspel och den kommunikation som erbjöds för barn i förskolan. I studien betonades vikten av att pedagogerna i samtal med barnen lyssnade in barnen, att barnen fick ta plats samt att pedagogerna tog barns perspektiv i beaktning. Genom att inkludera barnen i samtal hjälpte pedagogerna barnen att stärka sin självkänsla och gav utrymme för barns möjlighet till delaktighet. Bae lyfte även vikten av att pedagogerna var medvetna om sitt förhållningssätt, hur det påverkade barngruppens förutsättningar att vara aktiva och göra sina röster hörda i förskolans verksamhet. Bae menade att pedagogernas egen reflektion kring sitt förhållningssätt var central för att skapa en inbjudande dialogisk miljö.

I en norsk kvalitativ studie genomförd av Gjems (2010) undersöktes språkliga interaktioner mellan två förskollärare och barn i åldrarna tre till fem år. Syftet med observationerna var att få en inblick i hur förskollärare engagerade barn i samtal för att främja deras språkutveckling. Studien visade att förskollärarna ofta använde öppna frågor för att utöka barnens språkliga uttryck och gav dem tid att formulera sina tankar. Dessutom varierade de sitt språkbruk genom att introducera begrepp som barnen ännu inte använde själva, vilket hjälpte till att utöka deras ordförråd. Gjems betonade behovet av ytterligare forskning kring hur pedagogers språkanvändning kunde stödja barns språkutveckling. Gjems framhöll också att förskollärare behövde mer kunskap om kvalitativa samtalsinteraktioner för att på ett effektivt sätt kunna initiera och stödja barnens språkliga utveckling i samtal. Studien pekade också på att det fanns begränsad kunskap om vilka typer av språkanvändning som mest effektivt främjade barns språkutveckling.

Vidare, i en amerikansk kvalitativ studie utförd av Durden och Rainer Dangel (2008) intervjuades och observerades två förskollärare för att undersöka hur mycket de samspelade med barnen samt hur de använde språket i samtalen. Studien visade att lärarna använde språket medvetet för att stödja barns språkutveckling. Den ena pedagogen använde ett engagerande och uppmuntrande språk, där barnens egna tankar och idéer togs i beaktning. Genom att inkludera barnens egna bidrag och genom att styra samtalen för att utveckla barnens tankar, främjade läraren deras språkliga utveckling. Den andra pedagogen fokuserade på att lyssna aktivt och svara på barnens frågor, vilket visade på ett mer lyhört och responsivt förhållningssätt. Sammantaget visade resultatet av studien att pedagogernas olika sätt att kommunicera hade en tydlig påverkan på barns språkutveckling.

3 Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp

Här presenteras den sociokulturella teori som blir en central utgångspunkt samt de tillhörande begrepp som blir viktiga för studiens analys.

3.1 Sociokulturell teori

Vår studie tar sin utgångspunkt i sociokulturell teori som centralt kretsar kring hur sociala interaktioner kan ses som en avgörande faktor för hur barn lär och utvecklas. Ett exempel på lärande utifrån denna teori skulle kunna vara hur barn erövrar begrepp som introducerats under ett samtal av en mer erfaren deltagare (Åkerblom m.fl 2021, s.42-45). Wallerstedt (2021, s.42-45) fortsätter med att förklara teorin som att vi först behöver lära oss kommunicera med andra, med oss själva och slutligen kunna föra samman olika erfarenheter, kunskaper och redskap vilket gör oss kreativa.

Enligt Säljö (2014 s.93-111) beskrivs sociokulturell teori som en teori där lärande och utveckling sker genom de sociala interaktionerna och genom användning utav kulturella verktyg. Han beskriver en av Vygotskjis utgångspunkter inom teorin som belyser hur det lilla barnet formas i samspel med den omgivning den befinner sig i. Vidare lyfter författaren att det som är ännu en central aspekt inom den sociokulturella teorin är att man utvecklar kunskap i samspel med andra människor. Kommunikation och språket har en avgörande roll i hur man tar till sig kunskap samt att man formas utifrån den kulturella och historiska kontext vi befinner oss i: ”Det är genom kommunikation som individen blir delaktig i kunskaper och färdigheter” (Säljö 2014, s.37).

3.2 Centrala begrepp

Några centrala och viktiga begrepp inom den sociokulturella teorin är den *proximala utvecklingszonen*, *scaffolding* och *redskap*. Dessa begrepp kommer spela en central roll i vår kommande analys. Begreppet *redskap* beskriver Säljö (2014, s.20) som de hjälpmedel vi använder oss utav för förstå samt interagera med omvärlden, dessa kan innefatta både fysiska *redskap* som exempelvis datorer och verktyg men också kognitiva *redskap* så som exempelvis språkliga hjälpmedel. Författaren menar att redskap blir centralt för hur vi lär oss och genom att förstå hur man kan använda sig utav olika redskap kan man som pedagog skapa lärmiljöer som stödjer barns utveckling och lärande. *Redskap* som begrepp kan användas i vår analys för att synliggöra de strategier och faktorer som används av förskollärarna för att konkretisera lärandet som sker.

Den proximala utvecklingszonen är ett centralt begrepp inom det sociokulturella perspektivet men även i vår studie. Författaren använder sig utav *den proximala utvecklingszonen* som en beskrivning i hur lärandet kan ske i den sociala miljön. Vidare beskrivs begreppet som skillnaden mellan vad ett barn kan göra självständigt samt vad de kan göra med stöttning och hjälp från en vuxen. Den mer erfarna behöver först ha kompetens att kunna identifiera barnets nuvarande utvecklingsnivå och sedan successivt uppmuntra och stötta barnet för att denna ska kunna nå nästa nivå i sin proximala utvecklingszon (Säljö 2014, s.122-123). Även här blir begreppet viktigt för vår kommande analys för att synliggöra när förskollärarna stöttar och utmanar barnen i samtal genom exempelvis frågor och användning av begrepp, för att ha möjlighet att utmana vidare från där barnen befinner sig i sin utveckling.

Begreppet *scaffolding* beskrivs av Säljö (2014, s. 123) som det stöd som en mer erfaren person ger för att hjälpa barnet att nå sin nästa utvecklingsnivå, vilket kan ske genom bland annat uppmuntran och stöttning. Vidare lyfter författaren att stödet anpassas utifrån behov och successivt minskas utifrån att barnen utvecklas i deras kunskap. Begreppet är sammanflätat med *den proximala utvecklingszonen* som beskrivits ovan, då man kan med hjälp av det bidra till att barn når nästa nivå i sin egen *proximala utvecklingszon*. *Scaffolding* blir ett intressant begrepp för oss att använda i analysen av observationerna och intervjuerna för att kunna urskilja hur förskollärarna använder den fysiska miljön som ett stöd för de samtal som sker men även hur frågor kan vara en strategi som kan stötta barnen i sin språkutveckling.

4 Bakgrund till studien

Nedan beskrivs en pilotstudie med syfte att utveckla metoder och verktyg för verksamhetsutveckling inom förskolan, med särskilt fokus på språkutveckling. Studien genomfördes under våren 2024 och baseras på kvalitativ empirisk data. Vårt utvecklingsarbete och de aktiviteter vi prövade kan således ses som en vidareutveckling på den tidigare genomförda pilotstudien.

4.1 Pilotstudien

Pilotstudien som genomfördes våren 2024 syftade till att undersöka språkande i förskolan och lärmiljöns roll för språkutvecklande aktiviteter. Det fokuserades centralt på vilken typ av samtal som utvecklades ur en konkret lärandesituation. Genom den insamlade empirin ville man lyfta fram goda exempel på konkreta samtal och aktiviteter med barnen samt hur olika närmiljöer påverkade dessa språkutvecklande samtal. Forskarna som ansvarade för pilotstudien hade inlett ett samarbete med en förskola i Göteborg samt på Universeum.

Sammanlagt genomfördes tre observationer: en på Miniverseum (Universeum), en inomhus på förskolan och en observation i en närliggande skogsdunge som barnen kände till sedan tidigare.

Inledningsvis diskuterades viktiga aspekter som inspelningsplatser, etik och datainsamling. Observationerna genomfördes på miniverseum i Göteborg och i en förskola, där aktiviteter var planerade för att främja interaktion och dialog mellan barn och pedagoger. Observationerna filmades i tre olika miljöer: Miniverseum, inomhus på förskolan och utomhus i en skog. Deltagarna bestod av samma förskollärare och en grupp barn i åldrarna 5-6 år. För att minimera störningar under filmningen användes en metod som kallades skuggning (Ahrne & Svensson, 2023, s.165), där observatören följde barnen utan att aktivt delta. Pilotstudien fokuserade på att fånga interaktioner mellan barn samt mellan barn och vuxna genom videoinspelningar av korta sekvenser som ansågs relevanta. Detta planerades i förväg för att underlätta bearbetningen av materialet i efterhand. Ahrne & Svensson (2023, s.141) menade att detta skulle gynna analysen av materialet genom att fokusera på fler men kortare inspelade sekvenser.

Ur etiska perspektiv skulle materialet endast finnas tillgängligt via förskolan vilket kunde försvåra möjligheterna för transkribering. Tillsammans med projektledarna i forskningsprojektet valde vi därför att transkribera materialet direkt efter tredje observationstillfället i ett slutet rum på den aktuella förskolan, vilket gav oss möjlighet att titta på de insamlade materialet med erfarna forskare och få fler perspektiv på vad som gick att urskilja ur videoinspelningarna. Evaldsson (2021, s. 178) betonar hur man som transkriberare bör vara selektiv i materialet och endast fokusera på det är användbart för studiens frågeställning. Detta blev viktigt när vi transkriberade vårt material, och fokuset låg på att försöka undersöka det som synliggör de viktiga aspekter för lärmiljöernas och förskollärarens roll för språkutvecklingen. Innan studien inleddes samlades samtycke in från vårdnadshavarna, vilket granskades av förskolans jurist. Barnens rätt till integritet och att avbryta sin medverkan under observationerna betonades. Samtyckesblanketterna säkerställde att alla etiska riktlinjer följdes, inklusive GDPR.

Materialet förvaras på förskolan och kan endast bearbetas där, vilket skyddar deltagarnas integritet i enlighet med Ahrne & Svenssons (2023, s.143) rekommendationer. Resultatet av

analysen gav oss senare inspiration för den valda utgångspunkt som vårt utvecklingsarbete fokuserade på.

4.1.1 Pilotstudiens resultat

Pilotstudien påvisade att en närvarande och stöttande pedagog har en central betydelse för barns språkutveckling samt deras förmåga att bearbeta och återge upplevelser. Barn som under sitt besök på Miniverseum hade en utforskande förskollärare som aktivt stödde dem genom att introducera ord och begrepp samt uppmuntra till reflektion, visade en större förmåga att i efterhand återge sina erfarenheter mer detaljerat och med korrekta begrepp för naturvetenskapliga fenomen och material. Liknande mönster observerades i det insamlade materialet från skogsaktiviteten. När en engagerad förskollärare följde med barnen och utforskade skogen tillsammans, skapades fler meningsfulla samtal både mellan barnen och mellan barn och pedagog. Genom att använda öppna frågor och följdfrågor kopplade till barnens upptäckter och kommentarer, erbjöds barnen möjligheter att utmana sitt tänkande, utöka sitt ordförråd och fördjupa sin förståelse av naturvetenskapliga fenomen. Vi studenter tolkade detta som en positiv inverkan på barns språkutveckling, där de fick verktyg att både se sin omvärld på nya sätt och benämna samt förstå nya begrepp.

Vid en analys av resultaten framkom en tydlig skillnad hos de barn som inte hade tillgång till en lika närvarande pedagog under observationstillfällena. Dessa barn uppvisade en lägre förmåga att återge sina upplevelser och använda korrekta begrepp. Avsaknaden av stöd resulterade i mindre omfattande och mindre sammanhängande reflektioner från de barn som utforskat Miniverseum och skogen på egen hand. Sammanfattningsvis visade resultaten att en pedagogs närvaro och aktiva deltagande är avgörande för att främja barnens språkliga utveckling.

5 Metod och genomförande

I detta avsnitt redogör vi för vilka metoder vi har använt oss utav för att samla in materialet. Sedan kommer vi redogöra genomförandet och vilka etiska aspekter vi behövde förhålla oss till.

5.1 Genomförande

Förskolan som den språkutvecklande aktiviteten genomfördes på är placerad i ett område i Göteborg med goda socioekonomiska förutsättningar och är inte samma som pilotstudien genomfördes på. Majoriteten av såväl barn som pedagoger är födda i Sverige. Förskolan har ingen profil men arbetar för närvarande med SOKA, som är ett aktuellt utvecklingsarbete för samtliga pedagoger inom enheten som baseras på språk och kunskapsfrämjande arbetssätt. Syftet med SOKA är att pedagoger ska få verktyg att kunna stötta barn i sin språkutveckling inför skolan genom reflektioner kring sitt språkbruk och hur användandet av strategier som främjar språk används av yrkesverksamma i verksamheten. Dessa tillfällen sker i kollegiala sammanhang med grupper från andra förskolor, där aktuell forskning och litteratur bearbetas tillsammans samtidigt som det delas erfarenheter och tankar kring ämnet. Aktiviteten är baserad på erfarenheter från den tidigare pilotstudie som beskrivits tidigare. Syftet med den språkutvecklande aktiviteten är att analysera hur pedagoger kan agera språklig förebild genom hur de interagerar med barnen, samt hur de använder den fysiska miljön för att stimulera barnens nyfikenhet och lärande.

Aktiviteten genomfördes under två tillfällen med en mindre barngrupp bestående av fyra barn i 5-årsåldern. I studien deltog två förskollärare, som ledde ett tillfälle var. Den vuxnas roll blev att introducera ett naturbingo med olika naturmaterial som barnen skulle få i uppgift att hitta i den skog som låg i anslutning till förskolan. Förskolläraren instruerades i förväg av oss att bidra med språklig stöttning och uppmuntra barnens nyfikenhet genom frågor och vägledning. Vi observerade aktiviteten utan att delta och dokumenterade skriftligt interaktionerna mellan pedagoger och barn. Vårt centrala fokus låg på vilken typ av frågor förskolläraren ställde och hur denne använde sig av den fysiska miljön som stöttning för att skapa dialog. Efter aktiviteterna intervjuades förskollärarna för att fånga deras perspektiv på sin roll som språklig förebild.

5.1.1 Utformandet av material

Naturbingot, *se bilaga 1*, som användes i den språkutvecklande aktiviteten utformades av studenterna själva. Det diskuterades vilka slags bilder vi ville ha med och därefter fotograferades materialet/platserna på förskolans gård för att möjliggöra att både barnen men även deltagande förskollärare hade kommit i kontakt med dessa föremål innan aktiviteten. Detta för att säkerställa att förskollärarna kunde skapa dialog och möjlighet för lärande.

5.1.2 Observation

Vi valde att genomföra observationer av aktiviteterna utan digitala medel, som exempelvis inspelning genom iPad. Åkerblom m.fl (2023, s. 63) menar att observationer som genomförs utan att spelas in kan agera lika bra som insamlingsmetod men rekommenderar att man arbetat fram de frågeställningar man vill undersöka så att observationerna blir det som är i fokus. Fortsättningsvis skriver Åkerblom m.fl att det är viktigt att man är noggrann under observationerna om inte tekniska hjälpmedel används, och att det är klokt att observera under kortare men mer intensiva perioder.

Aktiviteterna höll på ca 30 minuter varje gång, vilket möjliggjorde att materialet som insamlades inte blev för omfattande att bearbeta i efterhand. Under aktiviteten användes endast skriftlig dokumentation av de interaktioner samt dialogerna som ägde rum. Den skriftliga dokumentationen användes sedan som ett underlag för analys.

5.1.3 Intervju

Vidare användes intervjuer som ytterligare ett metodverktyg för att få förskolläraernas perspektiv på hur man agerar språklig förebild. Ahrne & Svensson (2023, s.77) beskriver att intervjuer kan ses som ett viktigt komplement till observationer. Vidare betonas det att genom observationer ges möjlighet för forskaren att tolka och beskriva det som sker från sitt eget perspektiv. För att dock kunna förstå det man observerar kan man genom intervjuer få insikt i deltagarnas perspektiv och på så sätt fördjupar man förståelsen av det observerade fenomenet. De betonar att det krävs en del förberedande innan man kan använda sig utav intervjuer men när det väl är gjort så är det en smidig och effektiv metod att använda sig utav (Ahrne & Svensson 2023, s 57).

Det tog vi hänsyn till och funderade inför intervjuerna över vilka frågor vi ville ha svar på och vilket syfte de skulle ha för vår studie. Vi utformade en intervjuguide som senare användes som underlag för intervjuerna, *se bilaga 3*.

5.2 Etiska aspekter

Inför observationen av aktiviteterna så samlades samtycke in med hjälp utav samtyckesblanketter riktat till vårdnadshavare. Vetenskapsrådet (2024) klargör några grundregler som vägleder den samhällsvetenskapliga forskningen, ett av dessa är att man som forskare ska försäkra sig om att de medverkande gett sitt medgivande och att de även har förstått att de har rätt att avbryta studien. Förskollärarna förklarade för barnen vad som skulle ske inför varje aktivitet, att vi skulle observera aktiviteten med hjälp av dokumentation och att de hade rätt att avbryta om de inte längre ville delta. Åkerblom m.fl (2023, s.64) lyfter även barnens kroppsliga och icke-verbala signaler och styrker vikten av att vara lyhörd inför dessa. Även att barnen gett sitt samtycke muntligt en gång, behöver forskaren förstå att de kan ändra sig och vara uppmärksam på dessa signaler, vilket vi hade i åtanke under båda observationstillfällena.

5.3 Studiens kvalitet

Vår studie undersöker hur förskollärare kan stödja barn i deras språkutveckling, med särskild betoning på *hur*. Därför var det viktigt att vi behövde observera konkreta språkutvecklande aktiviteter i verksamheten för att kunna urskilja hur förskollärarna stöttar barnen utifrån de frågeställningar vi hade med oss in i arbetet. Genom våra observationer ökar därmed studiens validitet, som innebär att det finns gott underlag för analysen, samt hur resultaten relaterar till tidigare forskning. Åkerblom m.fl (2023, s.26-27) belyser vikten av en studies validitet, specifikt kring begreppet ekologisk validitet. Begreppet innebär att ifall man som forskare ska undersöka ett ämne, exempelvis hur barn hanterar en konflikt, så räcker de inte endast med intervjuer för att få fram ett pålitligt resultat. Det behövs att man studerar en konkret leksituation för att kunna uttala sig kring det som faktiskt sker. En aspekt vi även kan väga in för studiens validitet är att vi bygger vidare på den pilotstudie som genomfördes våren 2024. Genom pilotstudien har vi kunnat få fram ytterligare resultat som stödjer vår studies syfte och som kan vägas in i vårt analysarbete samt resultatet.

Att använda sig av intervju i sin studie som metod menar dock Åkerblom m.fl (2023, s.26-27) inte ska underskattas. De beskriver vidare intervju som en god metod i forskning. Även Ahrne & Svensson (2023, s.57) håller med och förklarar att intervjuer är ett sätt att samla individers eller grupperns perspektiv vilket kan ge en nya insikter kring den kontext de befinner sig i och det man vill studera. Det blev för oss ännu en viktig aspekt att förskollärarna fick ge sina egna perspektiv på att vara språklig förebild. Utifrån detta bildar alla våra metodverktyg en helhet som ger studien en bättre grund för att anses pålitlig.

5.4 Bearbetning av analys

Vårt empiriska material består både av observationer och intervjuer, där dessa metoder har kompletterat varandra för att ge en bred och djup förståelse för att besvara studiens syfte. Observationerna har erbjudit oss direkta exempel på hur pedagoger och barn interagerar i förskolemiljön, särskilt med fokus på hur språkutveckling uppmuntras genom frågor, samtal och utnyttjande av den fysiska miljön. Dessa observationer har varit avgörande för att identifiera återkommande mönster och strategier i pedagogernas arbetssätt. Intervjuerna har gett oss en djupare inblick i pedagogernas tankesätt och avsikter bakom deras metoder. Genom dessa samtal har vi kunnat förstå deras reflektioner kring rollen som språklig förebild och hur de planerar samt följer upp sina insatser.

Hellman & Hellman (2023, s.159-160) redogör för några förslag och hur analys av insamlat material ska genomföras. Författarna påpekar dels att det är viktigt att avsätta tillräckligt med tid för processen då de brukar ta längre tid än väntat. Dessutom behöver den som observerat ha distans till sitt material när det är dags för analys. Det gäller att djupdyka in i materialet men samtidigt ha ett helikopterperspektiv, som författarna beskriver det, för att kunna urskilja mönster av de frågeställningar man försöker undersöka.

Kort inpå observationerna och intervjuerna satt vi tillsammans och diskuterade det insamlade materialet och vad vi kunde urskilja i samtalen som ägde rum. Vi försökte se på våra observationer och intervjuer med andra glasögon för att vara neutrala inför bearbetningen, då vi inte ville att våra egna åsikter skulle blandas in. Det var viktigt att hålla fokuset på de frågeställningar som var viktiga för studiens slutresultat.

6 Resultat

I det här kommande avsnittet presenteras analysen av observationerna som genomfördes på förskolan, samt de intervjuer som genomfördes med förskollärarna kring deras perspektiv på att vara språklig förebild. Analysen genomsyras av det sociokulturella perspektivet och syftet är att undersöka interaktionen som sker mellan förskollärare och barn. Under analysen av materialet är en central del att besvara de frågeställningar vi hade inför arbetet;

➤ *Vilka slags frågor ställer förskollärare för att engagera barnen i samtal och skapa dialog?*

➤ *Hur använder förskolläraren sig av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning?*

➤ *Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?*

6.1 Den språkutvecklande aktiviteten

Närvarande förskollärare tillsammans med en mindre grupp barn skulle med stöd av naturbingo, *se bilaga 1*, leta efter olika platser samt föremål som finns i naturen. Bilderna var tagna på förskolans gård, men gick likväl att finna i skogen. Vi observerade utan att delta och förde anteckningar på dialogerna som skedde. Under analysen kommer det hänvisas till de olika observationerna enligt följande:

- (1) Första observationstillfället. Då befann sig förskollärare 1 med 3 barn i skogen som ligger i anslutning till förskolan. Förskolläraren har arbetat många år inom verksamheten och har deltagit ett fåtal gånger på de pedagogiska forumen som har som syfte att diskutera och arbeta med förskolans fokusområde SOKA. Som tidigare nämnt syftar dessa kollegiala forum till att pedagoger ska utifrån forskning och diskussioner finna verktyg att kunna stötta barn i sin språkutveckling inför skolan.
- (2) Andra observationstillfället. Förskollärare 2 genomförde aktiviteten på förskolans gård med samma barngrupp. Förskolläraren i andra observationen är SOKA-processledare och har längre erfarenhet av att diskutera och arbeta med språkutvecklande arbetssätt, vilket även innebär att hon är mer påläst kring forskning som relaterar till ämnet och har mer förståelse för hur dessa språkutvecklande arbetssätt kan användas i verksamheten.

6.1.1 Vilka slags frågor ställer förskollärare för att engagera barnen i samtal?

Det som går att urskilja utifrån analysen av vår data var att förskollärarna ställde frågor på olika sätt och att de även skiljde sig kring de samtal som skapades utifrån dessa. Båda förskollärarna ställde både frågor och följdfrågor för att utveckla innehållet och utmana barnen till vidare reflektioner, men missade även ibland att ge utrymme för barnens egna tankar.

Excerpt 1 utifrån observation (1)

- 1 "Var brukar svampar växa?" Frågar förskolläraren.
 2 "Träd." Svarar barnen.
 3 "En gång hitta jag en megastor svamp på förskolan, det kanske är den." Säger ett barn.
 4 "Var kan det mer växa svamp?" Frågar förskolläraren igen.
 5 "Marken." Svarar barnen.
 6 "Där är en svamp!" Hojtar någon.
 7 "Kanske en sån där giftig" påpekar ett annat barn.
 8 "Bra jobbat! Ni hittade en svamp. Ska vi ta fjädern nu kanske?" Svarar förskolläraren.

I exemplet ovan inleder förskolläraren (rad 1) med att ställa en öppen fråga. Trots att barnen svarar träd (rad 2) bekräftar förskolläraren inte detta eller uppmuntrar barnen att utveckla sitt svar, istället upprepar hon sin fråga (rad 4). Barnen svarar att de växer på marken och hittar sedan en svamp i anslutning. Ett barn beskriver sin erfarenhet av svampar och refererar till en giftig svamp (rad 7) som den föreslår att det kanske är. Här visar analysen att förskolläraren inte tar tillfället i akt att ge gehör på barnens funderingar och istället fortsätter med nästa föremål i bingot (rad 8).

Detta kan bero på att förskolläraren inte uppfattar barnets kommentarer, eller att förskolläraren vill fortsätta med naturbingot då det är vad uppgiften syftar på och att man glömmer bort att aktiviteten även ska främja språket hos barnen. För att bygga vidare på det barnen beskriver hade förskolläraren kunnat fråga mer kring den giftiga svampen vilket i sin tur skulle kunna leda till att barnen får möjlighet att erfara nya kunskaper kring naturvetenskapliga föremål i sin omgivning.

Excerpt 2 utifrån observation (2)

- 1 "Den här är lite svår.. Var skulle man kunna hitta den?" frågar förskolläraren barnen och pekar på en av bilderna.
 2 "Jag har sett en sån!" kommenterar ett av barnen.
 3 "Vad är det för en blomma?" frågar förskolläraren vidare.
 4 "Maskros" säger flera av barnen.
 5 "Den finns inte" säger ett barn.
 6 "Jag såg faktiskt en sån förra veckan" Säger förskolläraren.

Även i detta exempel börjar förskolläraren med att ställa en öppen fråga (rad 1) och fortsätter med att ställa en följdfråga för att få barnens egna svar på vilken blomma det är (rad 3). Det som vidare sker är att förskolläraren berättar kring sin egen erfarenhet av att ha sett en liknande blomma (rad 6) men bygger inte vidare på barnens kommentarer om maskrosen. Hade förskolläraren ställt ytterligare frågor, exempelvis hur maskrosen ser ut eller varför barnet inte tror den finns (rad 5), så skulle detta kunnat möjliggöra en mer innehållsrik dialog mellan barnen och den vuxna som kunde berikat barnen med mer kunskapsmässigt innehåll kring naturvetenskap. Detta är en viktig aspekt att ha i åtanke enligt den sociokulturella teorin för att barn ska få möjlighet att delta i meningsfulla samtal, samt för att kunna nå sin nästa nivå i sin proximala utvecklingszon. När barn ges tillfälle att reflektera över sina egna tankar och erfarenheter så bidrar det till att de kan utveckla sitt språk och sina tankemönster.

Däremot som tidigare nämnt, kan det ses som ett hinder för barns språkliga utveckling om man inte bygger vidare på barnens tankar och kommentarer, då det sociokulturella perspektivet menar på att barn lär sig genom samspel och interaktion (Säljö 2014, s.109). Detta eftersom barnen inte får samma chans att använda språket vidare som ett verktyg för att förstå och bearbeta sin omvärld (Säljö 2014, s.109).

Excerpt 3 utifrån observation (1)

1 *"Nu måste vi hitta blommor"* säger ett barn till de andra.

2 *"Finns inga blommor.."* svarar då kompisens bredvid.

3 *"Varför växer de inte så mycket blommor på hösten tror ni?"* Frågar förskolläraren.

4 *"Det är kallt.."*

5 *"De fryser.."*

6 *"Ja, vad behöver de för att kunna växa och må bra?"* Frågar förskolläraren vidare.

7 *"Vatten tror jag.."*

Ovan är ett annat exempel där förskolläraren utifrån samma observation däremot ställer ytterligare följdfrågor för att utmana barnen vidare utifrån deras kommentarer. Ett barn har en fundering (rad 2) som menar på att de inte finns några blommor att hitta, vilket förskolläraren direkt svarar genom en följdfråga (rad 3). Barnen får möjlighet att reflektera över varför de inte växer lika mycket blommor under hösten.

Förskolläraren fortsätter att ställa följdfrågor till ämnet (rad 6) vilket öppnar för ytterligare lärande inom naturvetenskap och att få använda naturvetenskapliga begrepp. Detta kan kopplas till hur Säljö (2014, s.122-123) resonerar kring den proximala utvecklingszonen och hur den mer kunniga stöttar och utmanar barnen vidare genom att bidra med sin egna kunskap (Säljö 2014, s.122-123) Genom att ställa öppna frågor som inte leder barnen till ett specifikt svar får barnen möjlighet att tänka själva och uttrycka sina idéer vilket båda förskollärarna gör i båda observationerna.

Sammanfattat så använder förskollärarna sig främst av öppna frågor och följdfrågor för att stimulera barnens reflektioner och engagemang i samtalen. I samtliga exempel inleder förskollärarna med öppna frågor, som "Var brukar svampar växa?" eller "Varför växer de inte så mycket blommor på hösten tror ni?". Dessa frågor skapar utrymme för barnens egna idéer utan att styra dem mot ett specifikt svar.

Följdfrågor används dessutom fåtal gånger för att bygga vidare på barnens svar, exempelvis "Vad behöver de för att kunna växa och må bra?" Detta främjar djupare reflektion och lärande. Dessa slags frågor syftar till att uppmuntra barnen att dela sina egna tankar, erfarenheter och idéer, vilket framgår utifrån flera observationer. Dock visar analysen att det ibland brister i att följa upp barnens svar och vidareutveckla deras tankar, vilket kan begränsa deras språkliga och kognitiva utveckling. Dessutom möjliggörs inte att förskolläraren kan bidra med ytterligare kunskap kring ämnet som samtalas om och därmed skapas inte förutsättningar för barnen att utmanas vidare i sitt lärande och kring sin aktuella kunskap om naturvetenskapliga fenomen.

6.1.2 Hur använder förskolläraren sig av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning?

Den sociokulturella teorin betonar just betydelsen av den fysiska miljön för lärande, där barn utvecklar sin förståelse i interaktion med de objekt och resurser som omger dem. Säljö (2014, s.99-100) lyfter särskilt betydelsen av språket som ett kulturellt redskap. Det innebär att språket men även objekt inte bara är ett sätt att kommunicera utan också ett verktyg för att tänka, förstå och delta i sociala aktiviteter.

Excerpt 4 utifrån observation (2)

1 "Först letade vi efter fågelholken, och vad kommer sen?"

2 "Svamp!" ropar ett av barnen.

3 "Men vad är de där svampen växer på?"

Barnen ser lite frågande ut.

4 "En stubbe."

Barnen vet direkt vart de ska leta och springer dit.

5 "Nämen titta!" Säger förskolläraren.

6 "Jag har sett den innan" säger ett barn.

7 "Det är en trädsvamp." förklarar förskolläraren. Kommer ni ihåg vad det här hette som den växer på?"

8 "Stubbe!"

9 "Precis. Och det har ju varit ett träd en gång i tiden."

Naturmiljön skapar en konkret kontext där barnen får möjlighet att koppla ord och begrepp till faktiska objekt (exempelvis "fågelholk", "svamp", "spindelnät").

När förskolläraren till exempel beskriver svampen och stubben (rad 3, 4) och kopplar den till barnens tidigare erfarenheter används språket för att skapa ett sammanhang där barnen kan koppla sina tankar till sin fysiska omgivning. Även här arbetar förskolläraren utifrån att hon har kunskap om barnens aktuella utvecklingsnivå och kan därmed stötta vidare mot nästa nivå inom barnens proximala utvecklingszon (Säljö 2014, s.122-123). Barnen utmanas att reflektera och utveckla sitt ordförråd genom att den mer kunniga/förskolläraren ger stöttning (rad 7) för det vilket kan kopplas vidare till begreppet scaffolding (Säljö 2014, s. 123).

Excerpt 5 utifrån observation (2)

1 "Vad är ett naturbingo?" Frågar förskolläraren barnen.

2 "Man ska leta olika saker som man skriver."

3 "Jag har gjort det en gång"

Tillsammans räknar förskolläraren och barnen hur många föremål det är de ska hitta.

Förskolläraren benämner de olika platserna/naturmaterialen på bingot.

"Om vi tittar här upp till vänster.." Förklarar förskolläraren och pekar på bilden i det vänstra hörnet.

Förskolläraren ovan använder även naturbingot som ett pedagogiskt verktyg för att stimulera barnens språkutveckling utifrån flera strategier. Genom att inleda med en fråga om vad naturbingo är (rad 1) uppmuntrar förskolläraren barnen att uttrycka sina tankar och erfarenheter (rad 2,3) Detta ger barnen möjlighet att använda sitt språk för att beskriva och resonera, vilket stärker deras förmåga att kommunicera och reflektera.

När förskolläraren pekar på bilder och beskriver deras position på bingot (rad 4), kombineras det visuella med det verbala. Detta hjälper barnen att koppla samman ord med bilder och utvecklar deras förmåga att förstå och använda nya ord och begrepp.

Genom att konkretisera information, till exempel genom att räkna föremål och beskriva bilder på naturbingot, skapas en tydlig och begriplig kontext för barnen. Detta underlättar deras språkliga inläring genom att ge dem möjlighet att använda språket i en konkret situation. Förskolläraren stöder barnens språkutveckling genom att engagera dem i dialoger, introducera och befästa nya begrepp, samt använda både verbal och visuell kommunikation i naturbingot.

Den sociokulturella teorin framhäver betydelsen av både den fysiska miljön och språket som redskap för barns lärande. Observationerna visar hur förskolläraren använder naturmiljön och det fysiska naturbingot för att stödja barnens språkutveckling.

Genom att skapa dialoger och ställa frågor kopplade till konkreta objekt (som fågelholk och svamp) hjälper förskolläraren barnen att koppla ord och begrepp till sina omgivningar. Detta görs genom att integrera barnens tidigare erfarenheter och använda stöttning/scaffolding för att leda dem mot nästa utvecklingsnivå. Naturbingot fungerar som ett konkret, pedagogiskt verktyg där förskolläraren stimulerar språkanvändning genom dialog och visualisering. Sammantaget visar observationerna hur förskolläraren skapar meningsfulla kontexter för lärande som både engagerar barnen och stödjer deras språkliga utveckling genom användning av den fysiska miljön som ett hjälpmedel för stöttning i lärandesituationer.

6.2 Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?

Intervjuerna ägde rum i samband med observationerna i förskolans lokaler. Frågorna i intervjuerna fokuserade på hur förskollärarna reflekterar kring sin roll som språkliga förebilder, hur de tänker om sitt sätt att ställa frågor till barn och hur de använder den fysiska miljön för att stötta språkutvecklingen. Genom detta avsnitt kommer vi besvara vår tredje frågeställning som lyder: Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?

6.2.1 Att vara språklig förebild

Enligt båda förskollärarna är det viktigt att utveckla barnens språkliga färdigheter genom att skapa en trygg och tillåtande miljö där barnen kan utveckla sitt språk. Den ena förskolläraren uttrycker att man ställer höga förväntningar på sig själv när man arrangerar en språklig miljö. Förskollärarna betonar även vikten av att ställa öppna och reflekterande frågor som inte är ledande, vilket ger barnen möjlighet att tänka själva och reflektera över sina egna svar. Den ena förskolläraren menar på att man behöver anpassa frågorna efter barnens ordförrådsnivå.

”Jag ställer frågor som är relevanta till det vi pratar om, ser eller hör. Att frågorna inte är ledande utan att det ger tid till barnet att kunna reflektera och tänka kring svaret.”

Förskollärare 1

”Jag tänker på hur jag uttrycker mig i dialog med barnen, är det ord som jag tror att barnen inte kan brukar jag fråga barnen och vi diskuterar tillsammans.”

Förskollärare 2

Den andra förskolläraren påpekar att frågorna kan variera beroende på situationen och syftet med samtalet. Här blir språk och lärande inte bara ett verktyg för individuell utveckling, utan också ett medel för att upprätthålla sociala relationer och utveckla kunskap tillsammans.

6.2.2 Hur den fysiska miljön kan användas som stöttning

När förskollärarna reflekterar över hur den fysiska miljön kan användas för att stimulera språkutveckling så nämner den ena hur utomhusmiljön förändras beroende på årstid, vilket kan leda till nya språkliga upplevelser och samtal.

“Att använda den fysiska miljön som redskap är till stor hjälp då den fysiska miljön oftast är konkret. Utomhusmiljön är ett exempel på en miljö som förändras efter årstid och det ger mycket i utvecklingen kring språk.”

Förskollärare 1

Ett annat perspektiv som den andra förskolläraren lyfter fram betonar vikten av att använda rekvisita beroende på aktivitet, vilket visar på hur fysiska objekt kan bli redskap (Säljö 2014, s.20) för både språk och tänkande.

Genom att förhålla sig till kontexten och använda olika konkreta material kan pedagoger skapa meningsfulla interaktioner som knyter ihop språket med barnens fysiska och sociala verklighet.

”Att samtala eller hålla i en samling med yngre barn och de barn som har svenska som andra språk kräver alltid att man förhåller sig till den kontext som är. Sedan tycker jag att det är bra att man använder sig av olika rekvisita beroende på vad man gör. Sjunger, berättar en saga, förklarar ett fenomen osv.”

Förskollärare 2

6.2.3 Utmaningar med att vara språklig förebild

Utmaningar som båda förskollärarna lyfter i intervjuerna är om man som pedagog inte har svenska som första språk, vilket kan göra det svårare att stötta barns språkutveckling. Om personalen inte behärskar svenska tillräckligt väl kan det skapa hinder för en positiv språklig utveckling, särskilt när det gäller att skapa en språkstimulerande miljö. De beskriver även att när det gäller att vara språklig förebild krävs det också att man är nyanserad och påläst beroende på ämnet. Detta betonar den kompetens och medvetenhet som krävs för att kunna guida barnen genom språkliga och kognitiva utmaningar på ett sätt som främjar deras utveckling.

Att vara medveten om sin roll som förebild innebär också att ständigt reflektera över sitt språkbruk och anpassa det efter barnens behov och den sociala situationen. Då kan stöttning ske.

”Utveckling sker efter tid. Men vad man kan säga är att arbeta språkutvecklande innebär att man är planerad och ser utifrån ett längre perspektiv. Att man använder bilder och rekvisita, språklekar, och att finnas tillhands i barngrupp för att kunna föra samtal med barnen.”

Förskollärare 2

Utifrån förskollärarnas svar i intervjuerna så kan den fysiska miljön användas som ett konkret redskap för lärande; utomhusmiljöer och rekvisita integreras i aktiviteter för att skapa meningsfulla språkliga och kognitiva upplevelser. Förskollärarna betonar även vikten av att skapa samtal utifrån den fysiska och sociala kontexten för att ge barnen möjlighet att koppla ord och begrepp till sina egna erfarenheter. Utmaningar som lyfts inkluderar behovet av språklig kompetens hos pedagogerna samt vikten av att planera och reflektera över sitt språkbruk vilket är en stor del för den proximala utvecklingszonen samt att kunna agera språklig förebild.

7 Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att diskutera vårt resultat i relation till tidigare forskning och vår teoretiska utgångspunkt. Därefter diskuterar vi val av metoder, didaktiska implikationer, förslag till vidare forskning samt slutsats av diskussionen.

7.1 Vilka slags frågor ställer förskolläraren för att engagera barnen i samtal?

Förskollärarna använde sig av öppna frågor, följdfrågor och reflekterande frågor på barnens kommentarer i stora delar av observationerna för att skapa tillfälle för barnen att reflektera och ge möjlighet att benämna begrepp. Gjems (2010) lyfter vikten i sin studie av att använda öppna frågor och introduktion av just nya begrepp för att möjliggöra ett utökat ordförråd för barn. Yang m.fl. (2021) visar i en kinesisk studie att lärarnas emotionella stöd och tydliga instruktioner i klassrummet hade en positiv inverkan på barns ordförråd vilket även Bae (2009) belyste vikten av. Nordberg (2019) bekräftar i sin studie att ett tidigt språkstöd från vuxna har en långvarig positiv effekt på barns läs- och skrivutveckling. Weigel (2007) framhåller hur vårdnadshavares engagemang och läsvanor i hemmet har en positiv inverkan på hur barn intresserar sig för läsande och skrivande. Forskningen överensstämmer med det vi kan se utifrån vår analys av observationerna, där förskollärarna i största mån försöker stötta barnen vilket ger de möjlighet att utvecklas inom sitt lärande. I resultatet från studien genomförd av Nordberg (2019) så poängteras vikten av att man som pedagog bör förstå hur man med stöd av begrepp som proximal utvecklingszon och scaffolding kan arbeta med barns språkutveckling i förskolan. Det synliggjordes i vårt resultat när förskollärarna utmanade barnen vidare med nya begrepp som "stubbe" och "trädsvamp" och hur de byggde vidare på barnens kommentarer genom bland annat följdfrågor. Detta främjade även att barnen kunde bygga vidare på sin nuvarande kunskapsnivå kring naturvetenskap vilket betyder att barnen fått möjlighet att nå nästa nivå i sin proximala utvecklingszon.

Den sociokulturella teorin betonar vikten av att barn engageras i meningsfulla samtal där öppna frågor och följdfrågor spelar en central roll för att främja lärande. Vid vissa tillfällen utnyttjade dock inte förskollärarna möjligheten att ställa följdfrågor till barnens kommentarer, vilket begränsade möjligheten att vidareutveckla samtalets kunskapsinnehåll. Ett exempel på detta skedde när barnen diskuterade vilken blomma som fanns med på naturbingot, där ett barn föreslog att det var en maskros. Ett annat barn invände och sa att "den blomman inte finns". Istället för att ställa följdfrågor eller utforska barnens tankar vidare, valde förskolläraren att enbart nämna att hen hade sett en maskros föregående vecka, utan att bjuda in barnen till vidare reflektion. Om förskolläraren ställt fler frågor kring maskrosen så hade dialogen kunnat utvecklas vidare till ett fördjupande lärande för barnen inom naturvetenskap.

I intervjuerna påpekades det hur viktigt det är att vara medveten kring sin roll och att ständigt fundera över sitt språkbruk för att utveckling ska kunna ske. Detta kan tolkas som att man som förskollärare bör reflektera kring vilka slags frågor man ställer till barnen och vilken betydelse de frågorna kommer få. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv samt det som forskningen säger kan vi tolka att förskollärarnas sätt att interagera med barnen har en direkt inverkan på deras språkutveckling. *Stöttning/scaffolding* sker när förskollärarna skapar en trygg och språkligt rik miljö där barnen uppmuntras att delta i meningsfulla samtal. Genom att ställa öppna och reflekterande frågor och ge detaljerade förklaringar, kan förskolläraren främja barnens språk och tänkande.

7.2 Hur använder sig förskollärare av den fysiska lärmiljön för vidare stöttning

När förskollärarna reflekterar över hur den fysiska miljön kan användas för att stimulera barns språkutveckling framkommer flera olika perspektiv. En av förskollärarna lyfter fram hur utomhusmiljöns förändring beroende årstid kan ge möjlighet till nya språkliga upplevelser och samtal. Hon betonar att den fysiska miljön kan ses som ett konkret verktyg och blir därför värdefullt i arbetet med språkutvecklingen.

Den andra förskolläraren betonar vikten av att anpassa material efter aktivitet för att skapa en meningsfull kontext samt kunna koppla språket till barnens upplevelser. Hon pekar på hur fysiska objekt kan fungera som redskap (Säljö 2013, s.20) för både tänkande och språket. Dessa reflektioner ligger i linje med den forskning som belyser den fysiska miljös samt hemmiljöns roll för språkutveckling och lärande.

Acar (2014) understryker betydelsen av förskolans fysiska miljö, där tillgängligt material och lek främjar barns utveckling inom språket. Samtidigt visar Luo (2013) att kvaliteten på de fysiska miljöerna inte är ensamt avgörande, utan att man måste även se till faktorer som läroplanens genomförande och rummet som barnen befinner sig i. Tillsammans spelar dessa aspekter en större roll. En välplanerad miljö i kombination med en positiv social atmosfär är därför centralt för att stödja språket menar Acar.

7.3 Hur beskriver förskollärarna sin egen roll som språklig förebild?

Det som blir synligt i intervjuerna med förskollärarna är att de ställer höga krav på sin språkanvändning med barnen, samt betonar betydelsen av att ställa öppna frågor och möjliggöra dialog. De lyfter båda vikten av att vara pålästa kring det ämne de ska samtala om för att kunna utmana barnen i deras språkliga utveckling. Durden och Rainer Dangel (2008) visade i sin studie att medveten språkanvändning, antingen genom engagerande samtal eller lyhörd respons, har en stark inverkan på barnens språkutveckling. Studierna belyste att pedagogernas aktiva engagemang, strategiska språkbruk och känslomässiga stöd är avgörande för att stimulera barnens språkliga och kognitiva utveckling. Lpfö18 (2018) betonar att förskollärare har uppdrag och ansvar för att barnen ska få de förutsättningar som krävs för att utveckla sina verbala och kommunikativa förmågor. Vår tolkning inför att kunna uppnå detta mål behöver samtliga pedagoger i förskolan vara medvetna om sin roll som språkliga förebilder och hur deras förhållningssätt möjliggör detta.

Baserat på analysen av de intervjuer som gjordes, tyder resultatet på att de intervjuade förskollärarna är eniga om att det egna förhållningssättet är en viktig aspekt, samt att kunna använda sig av den fysiska miljön för att uppnå det uppdrag som läroplanen fastställer.

7.4 Metoddiskussion

I studien använde vi skriftlig dokumentation, observation samt intervjuer som insamlingsmetoder. Vi upplevde att det var effektivt att använda sig av skriftlig dokumentation under observationerna för att kunna fånga konkreta exempel på hur förskollärarna agerar i interaktion med barnen. Det finns alltid en risk att observationer som sker med hjälp av videoinspelning kan göra att de deltagande känner sig iakttagna och ändrar hur de vanligtvis beter sig. Genom vårt val av insamlingsmetod tolkade vi det som att både barn och förskollärare kände sig bekväma under observationstillfällena.

Även intervjuerna gav möjligheten att förstå förskollärarnas tankar och reflektioner kring sitt egna arbete med språkutveckling, på ett sätt som inte hade varit möjligt att fånga enbart genom observationer. Som tidigare nämnt i arbetet anser Ahrne & Svensson (2023, s.77) att intervju som metod är ett bra alternativ för insamling av empiri. Frågorna i intervjun var öppna vilket tillät förskollärarna att utveckla sina resonemang och dela sina erfarenheter, vilket tillförde en viktig dimension till studien. Det som man bör ha med sig som intervjuare är att de som blir intervjuade inte känner sig tvungna att ge ”rätt” svar. För att minimera risken för detta hade det varit betydelsefullt att komplettera genom att involvera ytterligare pedagoger för att få ett bredare perspektiv.

För att öka trovärdigheten i resultatet hade man kunnat genomföra fler intervjuer och observationer med fler deltagare, som även sträckte sig över en längre period för att kunna upptäcka återkommande mönster, som kanske inte framgick under den begränsade insamlingstiden. Däremot är det viktigt att ha i åtanke, menar Ahrne & Svensson (2023, s.246) att oavsett om man gör en intervju/observation eller flera stycken så är inte mängden insamlad data det viktigaste, utan variationen och syftet med materialet.

7.4 Didaktiska implikationer

Studien betonar betydelsen av förskolans uppdrag som påminner oss om varför det är av stor vikt att barnen ska få möjlighet att utveckla sina verbala och kommunikativa förmågor. För att kunna uppnå det uppdraget behövs att man som förskollärare är medveten kring sin roll som den språkliga förebilden barnen möter varje dag och hur man på olika sätt kan bidra till språkutvecklingen hos barnen. För att uppnå detta behövs att man är påläst och är villig att ta till sig nya kunskaper, erfarenheter och forskning kring ämnet. Utbildningen som sker i förskolans verksamhet ska vila på en vetenskaplig grund, vilket innebär att kunskap från forskning ska finnas som grund för planering, genomförande och utvärdering. Beprövad erfarenhet är kunskap som utvecklas genom praktiskt arbete, där man som yrkesverksam pedagog i förskolan systematiskt testar, analyserar och delar sina erfarenheter med andra. Den beprövade erfarenheten är lika värdefull som vetenskapligt baserad kunskap och erkänner professionens insikter om vad som främjar barns lärande (Skolverket 2024).

Genom vårt utvecklingsarbete bidrar vårt resultat till att yrkesverksamma i förskolan, inklusive oss själva, kan bilda nya insikter och perspektiv på vilka slags strategier förskolläraren och samtliga pedagoger kan använda sig av för att arbeta med barns språkutveckling på ett medvetet sätt.

Är man medveten kring sin roll som språklig förebild så finns det goda möjligheter att lyckas med det uppdrag som läroplanen belyser.

7.5 Förslag på vidare forskning

Något som lyftes i var kring de utmaningar förskollärarna upplever kopplat till att vara språklig förebild. En aspekt utav detta var vikten av att inneha en god språklig kompetens som pedagog. Förskollärna i intervjuerna menade på att det finns risker ifall inte man som vuxen behärskar svenska språket tillräckligt så kan det skapa hinder för barnens språkliga utveckling, särskilt när det gäller att skapa en språkstimulerande miljö. Dessutom beskrev förskollärna att det krävs att man är påläst beroende på ämnet för att kunna guida barnen genom språkliga och kognitiva utmaningar på ett sätt som främjar deras utveckling.

Vidare forskning skulle kunna innebära att undersöka hur pedagoger med olika språkbakgrunder arbetar med barns språkutveckling och jämföra strategier mellan dem som har svenska som modersmål och dem som inte har det. Dessutom skulle det vidare även vara intressant men också värdefullt att inkludera barnens egna perspektiv, exempelvis genom intervjuer eller observationer, för att förstå hur de upplever sina språkliga förebilder i förskolan utifrån de aktiviteter, miljöer och samtal som erbjuds.

7.6 Slutsats

Studiens syfte var att undersöka hur förskollärare kan agera för att bidra till barnens språkutveckling genom att vara medveten kring sin roll som språklig förebild. För att kunna besvara syftet hade vi tre frågeställningar som blev viktiga för studiens resultat. Vi ville dels undersöka vilka slags frågor förskolläraren ställer för att engagera barnen i samtal och dialog, samt hur förskolläraren använder sig av den fysiska miljön för att kunna stötta barnen vidare. Avslutningsvis ville vi även undersöka hur förskollärare ser på sin egen roll som språklig förebild.

I vår studie framkommer det att pedagogers stöttning i interaktion med barnen möjliggör för positiva effekter på deras språkutveckling. Studien visar att förskollärare kan bidra till barns språkutveckling genom att använda öppna frågor, reflekterande och följdfrågor som engagerar barnen i samtal och dessutom reflektion. Denna typ av interaktion skapar utrymme för barnens egna idéer och tankar. När förskollärarna inte byggde vidare på barnens kommentarer genom att ställa frågor så blev det tydligt att det kunskapsmässiga innehållet i samtalen inte utvecklades vidare. Detta framgår som en viktig aspekt att ta hänsyn till utifrån den sociokulturella teorins perspektiv på lärande.

Genom att förskollärare använder sig av den fysiska miljön, exempelvis naturbingot och utomhusmiljöer som konkreta verktyg för att koppla ord och begrepp till barnens omgivning så stärker detta i sin tur både språklig och kognitiv utveckling genom att kombinera verbalt och visuellt lärande.

En medveten strategi där öppna frågor, följdfrågor och genomtänka aktiviteter planeras för att stötta barnens utveckling i den proximala utvecklingszonen är avgörande. I intervjuerna visar sig också vikten av att pedagoger reflekterar över sin språkanvändning och sin roll som språkliga förebilder för att ständigt kunna utvecklas i sin kompetens, få syn på nya perspektiv och hitta flera vägar för att skapa språkutvecklande aktiviteter.

Forskningsstöd från studier av Gjems (2010), Yang m.fl. (2021) och Nordberg (2019) understryker att pedagogernas engagemang och strategiska språkbruk, i kombination med en

rik fysisk miljö, är centralt för att stödja barns språkliga och kognitiva utveckling. En välplanerad och meningsfull miljö, tillsammans med en undervisning som fokuserar på att möjliggöra dialog, skapar förutsättningar för lärande och möjlighet att få nya kunskaper enligt den sociokulturella teorin.

Sammanfattningsvis belyser studien vikten av att:

1. Använda öppna och reflekterande frågor för att stimulera barns språkliga och kognitiva utveckling.
2. Skapa en språkligt rik miljö genom att använda fysiska objekt och miljöer som stöd i lärandet.
3. Ha ett reflekterande förhållningssätt samt en medveten syn till sin roll som språklig förebild.

Genom dessa strategier kan förskollärare främja barnens språkutveckling på ett sätt som överensstämmer med både läroplanens mål och forskningsbaserade insikter.

8 Referenslista

- Ahrne, G & Svensson, P. 2023. *Handbok i kvalitativa metoder*. (3. uppl.). Liber AB.
- Akar, H. (2014). Learning environments for children in outdoor spaces. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 141, (2014) 846–853. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.05.147>
- Bae, B. (2009). Rom for medvirkning? Om kvaliteter i samspillet mellom førskolelærer og barn. *Barn*, 27(1), 9–28. <https://doi.org/10.5324/barn.v27i1.4290>
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2020). *Statistisk verktugslåda 0: Att förstå och förändra världen med siffror* (2:a uppl.). Studentlitteratur.
- Chen, J. J., & Liang, X. (2017). Teachers' literal and inferential questions and children's responses: A study of teacher-child linguistic interactions during whole-group instruction in Hong Kong kindergarten classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 45, (2027) 671–683. <https://doi.org/10.1007/s10643-016-0807-9>
- Durden, T., & Rainer Dangel, J. (2008). Teacher-involved conversations with young children during small group activity. *Early Years*, 28 (3), 251–266. <https://doi.org/10.1080/09575140802393793>
- Gjems, L. (2010). Teachers talking to young children: Invitations to negotiate meaning in everyday conversations. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18 (2), 139–148. <https://doi.org/10.1080/13502931003784545>
- Gjems, L. (2018). *Förskolans arbete med tidig litteracitet – på barns villkor*. Studentlitteratur.
- Luo, L. (2023). From indoor and outdoor environment to language achievement: *The chain mediating role of psychological atmosphere and curriculum implementation*, 7(3) 173 – 187. <https://doi.org/10.1177/25138502231188391>
- Nordberg, A. (2019). Support of language and communication in the “Tambour situation” in Swedish preschools. *Early Child Development and Care*, 191 (5). 699-712. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1645134>
- Norling, M., & Magnusson, M. (2019) *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan: Flerdimensionella perspektiv*. (red.). Liber.
- Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/>
- Skolverket. (2024) *Att ställa frågor och söka svar - samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/utbildning-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/det-har-ar-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet>
- Svensson. A-K. (2011). *Barnet, språket och miljön*. Studentlitteratur.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (3. uppl.) Studentlitteratur.

UNICEF Sverige. (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter*.
<https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

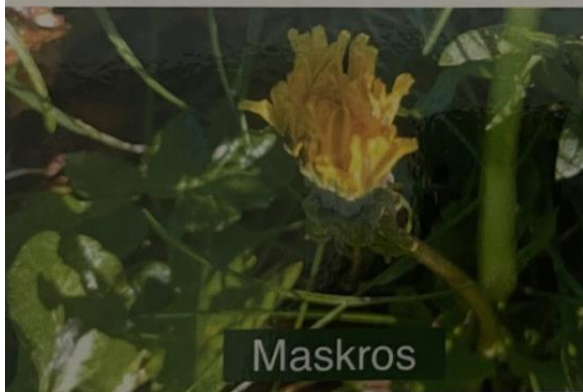
Weigel, J. D. (2007). Contributions of the home literacy environment to children's emerging literacy and language skills. *Early child development and care*. 176 (3-4) 357-378.
<https://doi.org/10.1080/03004430500063747>

Yang N, Shi J, Lu J and Huang Y (2021) Language Development in Early Childhood: Quality of Teacher-Child Interaction and Children's Receptive Vocabulary Competency. *Educational Psychology*. 12:649680. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.649680>

Åkerblom, A., Hellman, A., & Pramling, N. (2021) *Metodologi. För studier I, om och med förskolan*. (red.). Gleerups.

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1 naturbingo

9.2 Bilaga 2 Samtyckesblanketter

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande
Självständigt arbete (examensarbete) för förskollärare

Till vårdnadshavare

Vi är förskollärarstudenter vid Göteborgs universitet. Som en del av utbildningen genomför vi ett examensarbete i form av ett utvecklingsarbete. Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i observationer i samband med vår datainsamling.

Information om studien/utvecklingsarbetet

Syftet är att undersöka hur förskolläraren integrerar med barnen och agerar språklig förebild för att stötta deras språkutveckling. Barnen kommer delta i en aktivitet som är byggd på en modell vi studenter har planerat utifrån en tidigare förstudie. Observationen kommer att fokusera på förskollärarens roll.

Förfrågan om deltagande

Efter att du tagit del av informationen så tillfrågas du om du godkänner att ditt barn deltar i studien. Medverka i studien innebär att studenten kommer observera en aktivitet där ert barn kommer vara delaktigt.

Konfidentialitet

Alla uppgifter om ditt barn behandlas konfidentiellt. Detta innebär att de förskolor/ förskoleklasser, barn, eller pedagoger som finns med i undersökningen inte kommer nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att identifiera i undersökningen. Vilken stad eller vilken stadsdel som undersökningen genomförs i skrivs inte heller fram i uppsatsen.

Hantering av data och personuppgifter

Efter avslutat examensarbete raderas all data och insamlade personuppgifter. Inspelning av rörlig bild sker med förskolans iPad eller liknande verktyg, och lämnar inte förskolans lokaler.

Frivillighet

Deltagande i studien är frivilligt och bygger på att barnets vårdnadshavare ger sitt skriftliga samtycke. Alla deltagare har också rätt att avbryta sin medverkan i studien när som de önskar utan att ange särskilda skäl för det. För att avbryta sin medverkan kontaktas studenterna, se kontaktuppgifter nedan. Väljer du att inte låta ditt barn delta i studien, eller att avbryta medverkan, så kommer detta inte få några konsekvenser och inte påverka eller inkräkta på ditt barns sedvanliga tillvaro på förskolan.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande
Självständigt arbete (examensarbete) för förskollärare

Jag har tagit del av ovanstående information och samtycker till att mitt barn deltar i studien

Datum

Barnets namn.....

vårdnadshavares underskrift/er

.....
.....

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående mailadresser eller telefonnummer:

Med vänliga hälsningar

.....
.....

Kursansvarig är:

.....
.....

9.3 Bilaga 3 Intervjuguide

1. Vad innebär det för dig som förskollärare att vara språklig förebild?
2. Hur tänker du kring de frågor du ställer barnen?
3. Att arbeta språkutvecklande kan ju innebära att använda den fysiska miljön som redskap, vad tänker du kring det?
4. Vilka utmaningar kan du se i att vara en språklig förebild?
5. Kan du se skillnad i barns språkutveckling när du är medveten kring hur du kan agera språklig förebild?